

Gelişen ülkeleri ikiye katladık

Başbakan Ahmet Davutoğlu: Türkiye ekonomisi üçüncü çeyrekte yüzde 4, ilk üç çeyrekte ise ise bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,4 oranında büyüdü. Yüzde 3,5-4 civarında büyüme, 2015 yılında Türkiye ekonomisinin Çin ve Hindistan hariç gelişmekte olan ekonomilere göre, yaklaşık 2 kat veya daha hızlı büyümesi demektir. 2016 yılı ise inşallah çok daha iyi bir yıl olacak. Kasım sonrası ülkemizde siyasi görünümün iyileşmesi, 4 yıllık iktidar döneminde hayata geçireceğimiz reformlarla büyüme potansiyelimizi artıracaktır.

6.4 milyon kişiye istihdam yarattık

Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek: Yılın üçüncü çeyreğindeki büyüme özel sektör talebi öncülüğünde gerçekleşti. 2016 yılı ise çok daha iyi olacak, reformlar hayata geçirilecek ve büyüme potansiyeli artılacaktır. Kasım seçimleri sonrası ülkemizde siyasi görünümün iyileşmesi ve dört yıllık iktidar döneminde reformların hızla uygulamaya koyulması, orta vadede gelişmiş ülkelerle arayı kapatmaya devam edeceğimizi göstermektedir. Küresel kriz sonrası dönemde yaklaşık 6,4 milyon kişiye, son bir yılda ise 800 binin üzerinde yeni istihdam yarattık. Gelecek yıllarda da maliye politikasında sıkı duruşa devam edeceğiz. Sürdürülebilir büyüme oranını artıracaktır ve orta vadede cari açığın milli gelire oranını yüzde 3'ün altına indireceğiz.

Yüksek büyüme patikasına geçiyoruz

Maliye Bakanı Naci Ağbal: 1 Kasım seçim sonuçlarıyla siyasi belirsizliğin son bulması, hem tüketici hem de reel sektör güvenini büyük bir hızla artırmıştır. Son çeyreğe ilişkin bu olumlu görünüm yıl sonu büyümesinin OVP'de beklendiğimiz yüzde 3'ün üzerinde olabileceğini göstermektedir. Orta ve uzun vadede sürdürülebilir yüksek büyüme patikasına geçebilmek için öncelikli yapısal reformları hızla uygulamaya koyacağız. Bu yolda en büyük dayanağımız halkımızın bize verdiği büyük desteke olursa şansa güven ortamdır.

2016 daha iyi olacak

AK Parti Ekonomi İşleri Başkan Yardımcısı Nejat Koçer: Büyüme oranı Türkiye ekonomisinin dinamik ve değişime açık yapısını ortaya koydu. Türkiye 4. çeyrekte sürpriz bir büyüme rakamı yakalayabilir. Siyasi belirsizlik sona erdi ve endişeye neden olacak riskler minimum seviyeye indi. Rakamlar Türkiye'nin 2016 yılında daha da iyi bir ekonomik performans sergileyeceğinin habercisidir.

İKİ SANDIK ARASI DÖRT DÖRTLÜK BÜYÜDÜK!

En hızlı büyüyen 5. ÜLKEYİZ

Ülke	3. çeyrek (yıllık, %)
Hindistan	7,4
Çin	6,9
Filipinler	6
Malzya	4,7
Endonezya	4,7
Türkiye	4
Çek Cum.	3,9
İsviçre	3,9
Polonya	3,5
Amerika	2,1
İspanya	3,4
İngiltere	2,3
Hollanda	1,9
Almanya	1,7
Portekiz	1,4
Belçika	1,3
Fransa	1,2
Avusturya	0,9
Danimarka	0,9
İtalya	0,8
İsviçre	0,6
Yunanistan	-1,1
Rusya	-4,1
Brezilya	-4,5

7 Haziran ve 1 Kasım seçimleri arasına denk gelen üçüncü çeyrekte yıllık bazda yüzde 4 büyüyen Türkiye, beklentileri altüst etti. GSYH büyümesi Euro Bölgesi'nin ortalamasını da dörde katladı. Dokuz aylık büyüme rakamı ise yüzde 3,4.

Türkiye ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde beklentilerin üzerinde yüzde 4 büyüyerek, ke-sintisiz büyüme serisini 24 çeyreğe çıkardı. TÜİK verilerine göre gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) zayıflayarak devam eden iç talep ve stok birikimi öncülüğünde yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla beklentilerin üzerinde yüzde 4 büyüdü. Türkiye ekonomisi böylece yılın ilk 9 aylık döneminde yüzde 3,4 büyüme kaydetti.

ANKETLERDEN YÜZDE 40 HIZLI

2015 yılının üçüncü çeyreğinde mevsimsellikten ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH üçüncü çeyrekte önceki çeyreğe göre yüzde 1,3 arttı. Takvim etkisinden arındırılmış GSYH ise üçüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5,4 artış gösterdi. Yapılan anketlerde 2015 yılının üçüncü çeyreğinde GSYH'da median bazında yüzde 2,8 büyüme bekleniyordu.

NERELERDEN KATKI GELDİ?

Bankacıların yaptığı hesaplamaya göre yılın üçüncü çeyreğinde büyüme-yi yurtiçi tüketim 2,2 puan, devletin nihai tüketim harcamaları 0,8 puan, stok değişimleri 1 puan, net ihracat

0,1 puan yukarı çekerken, sermaye oluşumu 0,1 puan aşağı çekti.

HANGİ SEKTÖR NE DURUMDA?

Alt kalemlere bakıldığında, hane-halklarının nihai tüketim harcamaları sabit fiyatlarla yüzde 3,4 artarken, devletin nihai tüketim harcaması sabit fiyatlarla yüzde 7,8 arttı. Gayrisafi sabit sermaye oluşumu ise sabit fiyatlarla yüzde 0,5 azaldı. İnşaat 3. çeyrekte yüzde 1,9 büyüme kaydetti. Tarım sektörü büyümesi 3. çeyrekte yüzde 11,1 oldu. Sanayi büyümesi yüzde 1,5 oldu. Hizmetler sektörü ise yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 5 büyüme gösterdi.

Bir müjde de cari açıktan

Cari açık, petrol fiyatlarındaki düşük seyir enerji faturasını aşağı çekmesiyle ekim ayında da iyileşmesini sürdürerek 200 milyon dolar olan beklentilerin altında kaldı ve 130 milyon dolar oldu. Cari açığı iyileşme eğiliminin önümüzdeki aylarda da devam etmesi bekleniyor. TCMB Eylül için daha önce 95 milyon dolar fazla olarak açıkladığı veriyi ise 117 milyon dolar fazla olarak revize etti. Cari denge geçen yılın Ekim ayında ise 2,31 milyar dolar açık vermişti.

Yüzde 3'ün üzerini görürüz

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekçi: Dünya konjonktürü değerlendirildiğinde Türkiye'nin büyüme temposunu artırarak sürdürmesini anlamlı buluyoruz. Türkiye ekonomisinin bu yılın tamamına ilişkin büyüme tahmini yüzde 3 civarında. Fakat rakamlar bunun üzerinde kalacağını gösteriyor. OVP'deki yüzde 3 hedefinin üzerinde bir performans yakalayacağız.

Sanayiye dayalı olmalı

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçecivan: Büyümeye sanayinin katkısı son derece düşük. Niteliksel anlamda ve daha güçlü bir büyümenin kaynağının, reformlarla desteklenecek sanayi odaklı bir büyüme modeli olduğunu savunuyoruz. İçine girdiğimiz dönemde hükümet programından aldığımız işaretler bu konuda bize ciddi bir beklenti ve ümit vermektedir.

24 çeyrek

Türkiye ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde beklentilerin üzerinde yüzde 4 büyüyerek, ke-sintisiz büyüme serisini 24 çeyreğe çıkardı.

Yüzde 6-7 hedeflenmeli

Makine İhracatçıları Birliği Başkanı Adnan Dalgokan: İlk iki çeyrekteki düşük büyüme hızları dikkate alındığında sevindirici bir gelişme. Bunun ekonomik büyümenin yeniden yükselme sürecine girdiğinin bir işareti olmasını diliyoruz. Artan istihdam talebini karşılayabilmek için yüzde 6-7'lik büyümeyi hedefleyecek politikaların ne olabileceğini ciddiyle düşünmemiz gerekiyor.

Önemli bir başarı

Gaziantep Sanayi Odası Başkanı Adil Konoğlu: Küresel ekonomideki zor şartlara ve politik belirsizliklere rağmen 3. Çeyrekteki yüzde 4'lük artış çok önemli bir başarı. Açıklanan rakamla, ekonomide ke-sintisiz büyüme 24 çeyrek korunuyor.

YÜZDE 4 BÜYÜDÜK 14 FAKİRLEŞTİK

Ekonomi 3. çeyrekte yüzde 4 büyüdü. Dolar bazında ise milli gelir büyümek yerine yüzde 14 küçüldü. Son 4 çeyrekte milli gelir 742 milyar dolara indi. Kişi başına gelir 835 dolar azalarak 9.5 bin dolar oldu

İBRAHİM TÜRKMEN

TÜRKİYE İstatistik Kurumu (TÜİK) 2015 yılına ilişkin 3. çeyrek gayri safi yurt içi hasıla (GSYH) verilerini açıkladı.

Milli gelir söz konusu dönemde geçen yıla kıyasla yüzde 4 artışla 34 milyar 934 milyon TL oldu. Böylece 9 aylık dönemde milli gelir yüzde 3.4 artarak 97 milyar 235 milyon TL'ye ulaştı.

Cari fiyatlar ile baktığımızda ise söz konusu dönemde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 12.1'lik artan GSYH, 518 milyar 637 milyon TL oldu. Buna göre 9 aylık dönemde milli gelir yüzde 11.1'lik artışla 1 trilyon 445 milyar 614 milyon TL'ye çıktı.

DOLAR KURU ÇARPTI

Üçüncü çeyrekte ekonomi sabit fiyatlarla yüzde 4 büyümesine karşın, dolar kurunun söz konusu dönemde hızlı artması nedeniyle dolar bazında yüzde 14 daralma yaşandı. Buna göre geçen yılın aynı döneminde dolar bazında milli gelir 214.1 milyar dolararken, bu yıl 184.1 milyar dolara geriledi. Son 9 ayda dolar bazlı milli gelirdeki daralma da yüzde 9.3'ü buldu.

Bu veriler ışığında kişi başına düşen geliri hesaplamak için son 4 çeyreği ele aldığımızda toplam milli gelir büyüklüğü 742.7 milyar dolar oldu. OVP'de 2015 sonunda beklenen nüfusa böldüğümüzde kişi başına düşen gelir 9 bin 555 dolara indi. Dünya ile kıyasladığımızda TL'deki değer kaybı, vatandaş 835 dolar

fakirleştirdi.

SAHTE BÜYÜME

Çarşamba günü başlayan 6. Boğaziçi Zirvesi'nde konuşan Akbank Yönetim Kurulu Başkanı Suzan Sabancı Dinçer, bu radaki konuşmasında, "Sahte ekonomi kârdan çok zarar getiriyor. Şunu da biliyoruz ki refah kesinlikle başkalarının bedel ödeyeceği şekilde elde edilmelidir" dedi.

Son çeyrekte gelen büyüme verisine baktığımızda Dinçer'in dikkat çektiği sahte bir büyüme yaşandığı görüldü.

Kamu harcamaları üçüncü çeyrekte yüzde 7.8 ve halkın tüketim harcamaları yüzde 3.4 arttı. Büyüme böyle sağlandı. Üretim ayağına bakınca; ihracat

yüzde 0.6 ve yatırımlar yüze 0.5 geriledi. İthalattaki daralma ihracattan fazla olunca büyümeye olumlu etki yaptı.

Sanayi üretimi aynı dönemde sadece yüzde 1.5 artarken, tarım sektörü yüzde 11.1 ve hizmetler sektörü yüzde 5 büyüdü.

'İDEAL DEĞİL'

Büyüme verilerini değerlendiren ALB Forex Analisti Enver Erkan, şu değerlendirmeleri yaptı: "Türkiye ekonomisi 3. çeyrekte, genel olarak yüzde 2.5-3 bandında yoğunlaşan beklentilere karşılık yüzde 4 büyüme kaydederek sürpriz bir performans gösterdi. Büyümenin içeriğini incelediğimiz zaman harcama ve tüketim kalemlerinin daha fazla ön planda

olduğunu görmekteyiz.

Bu durum gelişmiş ülke ekonomilerinde belki şu anda arzulanan bir tablo olabilir, ancak sanayi üretiminde istikrarı sağlayamayan ve yoğun şekilde ithalata bağlı olarak ihracat yapan bir ekonomik modele sahip olan Türkiye'de önemli olan üretim ve yatırımlarla ilgili kalemlerin katkısıdır.

Büyümeye giren kalemlerden hane halklarının nihai tüketim harcamaları sabit fiyatlarla yüzde 3.4 artış göstermiş. Devletin nihai tüketim harcamasının ise aynı hesaplama yöntemiyle yüzde 7.8 artış gösterdiğini gözlemlemekteyiz. Bu tablo mali politikalar açısından ideal bir görünüm ortaya koymamaktadır."

TİM: Yıl sonu yüzde 3'ü aşarız

TÜRKİYE İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, yaptığı yazılı açıklamada büyüme verilerini şöyle değerlendirdi: "Beklentimiz bu yılın tamamına ilişkin yüzde 3'ü aşacağı yönünde. Türkiye'nin ihracat odaklı büyümeye daha fazla önem vererek uzun vadeli hedeflerine ulaşacağına inanıyoruz. 3. çeyrekte net ihracatın büyüme katkısının çok düşük de olsa pozitif olmasına memnunuz. Yılın son çeyreğinde ise net ihracatın büyüme katkısının daha da artmasını bekliyoruz."

İSO: Sanayi ile büyümeliyiz

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Türkiye'nin sanayiye dayalı büyümeye ihtiyacı var" başlıklı açıklamasında şunları kaydetti: "Türkiye'nin 3. çeyrek büyüme verileri, ülkemizin artık belli bir baz büyümede gitmeyi başardığını göstermektedir. Fakat sanayinin bu baz büyüme katkısının son derece düşük olduğunu görmekteyiz. Türkiye'nin artık sanayi payının yüksek olduğu niteliksel bir büyüme modeline ihtiyacı vardır."

Dalgakıran: Hâlâ yetersiz

MAKİNE İhracatçıları Birliği Başkanı **Adnan Dalgakıran** da, yüzde 4'lük büyümenin olumlu bir işaret olmasını diledikleri belirtirken, büyümenin henüz hâlâ yetersiz olduğunu ve cari açık tehlikesine karşı ihracatı artırıcı politikaların gerekli olduğunu vurguladı. Türkiye'nin uzun dönemli büyüme eğiliminin yıllık yüzde 5-5.5 civarında olduğunu vurgulayan Dalgakıran, "Bir yandan eksik büyüme dönemlerinin kayıplarını telafi etmek, bir yandan da artan nüfusumuza istihdam sağlayabilmek için yüzde 6-7'lik büyüme hızını hedefleyecek politikaların ne olabileceğini ciddiyle düşünmemiz gerekiyor" dedi.

İSO Başkanı Bahçivan **Sanayiye dayanmalı**

■ Sonuçları değerlendiren **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** şunları söyledi: "Büyüme verileri, ülkemizin artık belli bir baz büyümede gitmeyi başardığını gösteriyor. Fakat sanayinin bu baz büyümeye katkısının son derece düşük olduğunu görmekteyiz. Niteliksel anlamda ve daha güçlü bir büyümenin kaynağının, reformlarla desteklenecek sanayi odaklı bir büyüme modeli olduğunu savunuyoruz."

Erdal Bahçivan

Tüketerek büyüdük

Yüzde 4'lük büyümenin yüzde 2.2'si iç tüketimden, yüzde 1'i stoklardaki artıştan, yüzde 0.8'i de devlet harcamalarından geldi. Büyümede ihracat etkisiz, sanayi yetersiz kaldı

Türkiye ekonomisinde üçüncü çeyrek büyümesi, yüzde 2.5-2.8 dolayındaki beklentileri aşarak yüzde 4.0'u buldu ve dokuz aylık büyüme yüzde 3.4 oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, gayri safi yurtiçi hasılda (GSYH) üçüncü çeyrekteki toplam 4.0 puanlık büyümenin 2.2 puanı iç tüketimden, 1.0 puanı stoklardaki artıştan, 0.8 puan da devlet harcamalarından kaynaklandı. Bir süredir düşüşte olan ihracatın büyüme katkısı da etkisiz kaldı.

TÜİK verilerine göre, üçüncü çeyrekte, önceki çeyreğe göre mevsimsellikten ve takvim etkisinden arındırılmış büyüme de yüzde 1.3 olarak hesaplandı.

Dolar bazında küçülme

Üretim yöntemiyle hesaplanan gayrisafi yurtiçi hasıla, yılın üçüncü çeyreğinde, 34.93 milyar lira olurken, dolar bazında GSYH ilgili dönemler arasında 16.80 milyar dolardan 11.52 milyar dolara geriledi. Yani ülke lira bazında büyürken, TL'nin dolara karşı değer kaybından dolayı dolar bazında küçüldü. Takvim etkisinden arındırılmış GSYH ise üçüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5.4 artış gösterdi.

Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek yaptığı yazılı açıklamada, çok zor bir konjonktürde Türkiye'nin başarılı bir büyüme performansı sergilediğini belirterek, "Yüzde 3.5-4 civarında bir büyüme, 2015 yılında Türki-

ye ekonomisinin Çin ve Hindistan hariç gelişmekte olan ekonomilere göre yaklaşık 2 kat veya daha hızlı büyümesi demektir... 2016 yılı ise çok daha iyi olacak; çünkü reformlar hayata geçirilecek ve büyüme potansiyeli artacak" dedi.

İş Yatırım Ekonomisti Muammer Kömürcüoğlu beklentilerin üzerinde bir büyüme gerçekleşmesinde stok birikimindeki artışın etkili olduğunu belirterek, "Tüketimin ivme kaybına rağmen güçlü seyretmesinde ulaştırma sektörü ve Suriyeli mültecilerin tüketim harcamalarının etkili olduğunu düşünüyoruz. Beklentilerin oldukça üzerinde gelen veri sonrasında yüzde 2.8 olan yıllık büyüme tahminimizi yüzde 3.2'ye çekiyoruz" dedi.

OVP'de bu yıl için büyüme yüzde 3 olarak öngörülüyordu.

Sanayinin etkisi düşük

İstanbul Sanayi Odası Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Türkiye'nin 3. çeyrek büyüme verileri, ülkemizin artık belli bir baz büyümede gitmeyi başardığını göstermektedir. Fakat sanayinin bu baz büyüme katkısının son derece düşük olduğunu görmekteyiz" dedi. Türkiye'nin artık sanayi payının yüksek olduğu niteliksel bir büyüme modeline ihtiyacı olduğunu söyleyen Bahçivan, sanayiden gelecek kalıcı bir büyümenin de ancak güçlü yatırımlarla ve bu yatırımları besleyecek, destekleyecek reformlarla mümkün olduğunu belirtti.

● **Ekonomi Servisi**

Ekimde açık 133 milyon dolar

Cari açık, petroldeki düşük seyirin enerji faturasını aşağı çekmesiyle ekimde de iyileşmesini sürdürerek 133 milyon dolar oldu.

Cari açığı iyileşme eğiliminin sürmesi bekleniyor ancak Rusya ile ekonomik boyuta taşınan gerginliğin bu iyileşmeyi sektöre yansıtabileceği belirtildi. Yıllık dış ticaret hacmi geçen yıl so-

nu itibarıyla 31 milyar doları bulan Türkiye ve Rusya arasındaki siyasi gerilimin Moskova'nın getirdiği ekonomik yaptırımlar ile yeni bir seviyeye taşınmasının, cari açığın ana finansman kalemlerinden ihracat, turizm gelirleri ve Rusya ile bavul ticaretini vurarak gelecek yıl Türkiye'nin cari açığını en az 5 milyar dolar arttırabileceği

belirtildi.

Merkez Bankası verilerine göre, cari işlemler açığı, Ocak-Ekim döneminde 25.41 milyar dolar olurken, 12 aylık cari işlemler açığı Eylülde 40.29 milyar dolardan 38.11 milyar dolara geriledi. TCMB Eylül için daha önce 95 milyon dolar fazla olarak açıkladığı veriyi 117 milyon dolar fazla olarak revize etti.

Üçüncü çeyrekte sürpriz büyüme: %4

GSYH, yılın üçüncü çeyreğinde beklentileri aştı. Sabit fiyatlarla büyüme yüzde 4 olarak gerçekleşti. Büyümenin 3 puanlık bölümü tüketimden, 1 puanlık bölümü de stok artışından kaynaklandı. Büyümeye net dış talebin katkısı 0.1 puan olurken, gerileyen yatırım harcamaları ise 0.1 puan negatif etki yaptı. 9 aylık büyüme de yüzde 3.4 olarak hesaplandı.

HÜSEYİN GÖKÇE/10

Yıllar itibarıyla büyüme oranı

Büyümede sürpriz atak

Türkiye ekonomisi 2015 yılı üçüncü çeyreğinde sürpriz bir atak yaparak beklentilerin üzerinde büyüdü. Ekonomi, tüketim harcamalarındaki artışın etkisiyle yüzde 4 oranında büyüme kaydetti. 9 aylık büyüme ise yüzde 3.4 seviyesinde gerçekleşti. Son çeyrek boş geçse bile büyüme yüzde 2.5 olacak.

HÜSEYİN GÖKÇE - ANKARA

Türkiye ekonomisi 2015 yılı üçüncü çeyreğinde tüketim harcamalarındaki artışın etkisiyle beklentilerin üzerinde yüzde 4 oranında büyüme kaydetti. 9 aylık büyüme ise yüzde 3.4 seviyesinde gerçekleşti. Temmuz-Ağustos-Eylül aylarını kapsayan üçüncü çeyrekte, toplam yatırım yüzde 0.5 geriledi, devletin yatırımları sadece yüzde 0.5 artarken, özel sektör yatırımları yüzde 0.7 düştü. Üçüncü çeyrekte tarım yüzde 11.1, sanayi yüzde 1.5 büyürken, hizmetler sektörü yüzde 5'lik büyüme performansını sergiledi.

Üst üste yaşanan seçimlerle birlikte, gerek dünya ekonomisinde yaşanan sıkıntılarla gerekse uluslararası siyasi sorunlarla geçen 2015 yılında Türkiye ekonomisi beklentilerin üzerindeki büyüme performansını sürdürüyor. 2015 yılında temmuz-ağustos-eylül aylarını kapsayan üçüncü çeyrekte ekonomi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 4 büyüdü. Bu dönem aynı zamanda 2009 yılı 3'üncü çeyrekteki yüzde 2.8'lik küçülmenin ardından üst üste büyümenin yaşandığı 24'üncü çeyrek oldu.

Büyüme en büyük katkı tüketimden

Harcamalar yöntemiyle hesaplanan büyüme verilerinde önceki dönemlerde ön plana çıkan yatırımlar, bu kez büyümeye negatif katkı verdi. Yerin tüketim harcamalarına bıraktı. Yatırım olarak tanımlanan Gayrisafi Sabit Sermaye Oluşumu üçüncü çeyrekte yüzde 0.5 geriledi. Yatırımların büyümeye katkısı 0.11 puan negatif oldu. Kamu sektöründe büyüme yüzde 0.5 olurken, bunun büyüme katkısı 0.2 puan olarak hesaplandı. Kamunun makine teçhizat yatırımları yüzde 4.2 gerilerken, inşaat yatırımları yüzde 1.6 arttı. Özel sektör yatırımlarının büyüme katkısı negatif 0.13 puan oldu. Üçüncü çeyrekte dış ticaretin de büyümeye katkısı negatif oldu. Büyümeyi ihracat 0.16, ithalat ise 0.26 puan küçülttü.

Aralıksız büyüme 24 çeyreğe ulaştı

2015 yılı üçüncü çeyreğinde yaşanan yüzde 4'lük büyüme ile birlikte 2009 yılının üçüncü çeyreğindeki yüzde 2.8'lik küçülmeden bu yana aralıksız 24 çeyrektir büyümüş oldu. Ekonomi 2009 yılındaki yüzde 4.8'lik küçülmenin ardından 2010'da yüzde 9.2, 2011'de yüzde 8.8 büyümüşü. Ardından büyüme performansında düşüş gerçekleşti ve büyüme 2012'de yüzde 2.1, 2013'te yüzde 4.1 ve 2014'te yüzde 2.9 oldu.

Harcamalar yöntemiyle hesaplanan GSYİH

	Pay (2014)	Büyüme oran	(2015) büyümeye katkı (puan)
GSYİH	100.0	4.0	4.00
-Yerleşik hanehalklarının tüketimi	65.1	3.4	2.21
Yerleşik ve yerleşik olmayan hanehalkı yurtiçi tüketimi	70.9	2.7	1.91
Yerleşik olmayan hanehalkı yurtiçi tüketimi (ekst)	6.2	-1.5	-0.09
Yerleşik hanehalkı yurtdışı tüketimi	0.4	42.9	0.17
-Devletin nihai tüketim harcamaları	9.8	7.8	0.76
Maas ücret	4.5	3.4	0.15
Mal ve hizmet alımları	5.4	11.4	0.62
-Gayrisafi sabit sermaye oluşumu	22.0	-0.5	-0.11
Kamu sektörü	3.9	0.5	0.02
Makine teçhizat	0.7	-4.2	-0.03
İnşaat	3.2	1.6	0.05
Özel sektör	18.1	-0.7	-0.13
Makine teçhizat	11.6	-1.9	-0.22
İnşaat	6.5	1.5	0.10
Stoktaki değişiklik			-1.90
-Mal ve hizmet ihracatı	26.8	-0.6	-0.16
-Mal ve hizmet ithalatı (eksi)	25.9	-1.0	-0.26

Çeyrek dönemler itibarıyla büyüme hızları

	I	II	III	IV
2015	2.5	3.8	4.0	
2014	4.9	2.3	1.9	2.6
2013	3.1	4.7	4.3	4.6
2012	3.3	2.9	1.6	1.4
2011	12.4	9.3	8.7	5.3
2010	12	10.3	5.3	9.2
2009	-14.7	-7.8	-2.8	5.9
2008	8.1	3.8	3.2	4.2
2007	7.3	2.8	1.2	-6.2

Hangi sektör ne kadar büyüdü?

	Payı (%)	I	II	III	9 aylık
Tarım	15.1	3.6	7.3	11.1	8.9
Sanayi	29.7	0.4	4.0	1.5	2.0
Hizmetler	56.6	4.1	4.1	5.0	4.4

Yıllar itibarıyla büyüme ve kişi başına gelir

Yıl	Büyüme	Kişi başına gelir(\$)
2014	2.9	10390
2013	4.1	10807
2012	2.1	10497
2011	8.8	10469
2010	9.2	10021
2009	-4.8	8559
2008	0.7	10438
2007	4.7	9239
2006	6.9	7586

NE DEDİLER?

ŞİMŞEK: 2016'DA REFORMLAR HAYATA GEÇİRİLECEK VE BÜYÜME POTANSİYELİ ARTACAK

Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, Türkiye'nin 2015 yılında çok zor bir konjonktürde başarılı büyüme performansı sergilediğine dikkati çekerek, beklentilerin üzerinde gerçekleşen büyümenin özel sektör talebi öncülüğünde gerçekleştiğini vurguladı. Şimşek, 2016 yılının ise çok daha iyi olacağını, reformların hayata geçirileceğini ve büyüme potansiyelinin artacağını bildirdi. Türkiye ekonomisinin yüksek istihdam yaratmaya devam ettiğini, gelecek yıllarda da maliye politikasında sıkı duruşa devam edeceklerini vurgulayan Şimşek, bunun cari açık ve enflasyonla mücadelede yardımcı olacağını, uygulamaya konulacak 2. ve 3. nesil reformları için gerekli mali alan sağlayacağını belirtti. Şimşek, "Reformlar sayesinde sürdürülebilir büyüme oranını artıracakız ve orta vadede cari açığın milli gelire oranını yüzde 3'ün altına indireceğiz" dedi.

İŞİK: TÜRKİYE, TEKRAR HIZLI BÜYÜMENİN YAŞANDIĞI BİR DÖNEME GİRMIŞTİR

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri İşik, ülkenin tekrar hızlı büyümenin yaşandığı ve yatırımların arttığı döneme girdiğini belirtti. Türkiye'nin 2015 ve 2016 yıllarını beklentilerin üstesinde büyüme rakamlarıyla kapatacağını ifade etti. İşik, "Yıl sonu itibarıyla Orta Vadeli Program'da yer alan büyüme hedefini rahatlıkla yakalayacağız, hatta bu hedefin üstüne çıkacağız, bu beklentilerin üstesinde büyüme rakamlarıyla kapatacağımız" dedi. İşik, "Yıl sonu itibarıyla Orta Vadeli Program'da yer alan büyüme hedefini rahatlıkla yakalayacağız, hatta bu hedefin üstüne çıkacağız, bu beklentilerin üstesinde büyüme rakamlarıyla kapatacağımız" dedi. İşik, "Yıl sonu itibarıyla Orta Vadeli Program'da yer alan büyüme hedefini rahatlıkla yakalayacağız, hatta bu hedefin üstüne çıkacağız, bu beklentilerin üstesinde büyüme rakamlarıyla kapatacağımız" dedi.

YILMAZ: BÜYÜME OVP'DEKİ YÜZDE 3'LÜK HEDEFİN GERÇEKLEŞECİĞİNİ GÖSTERDİ

Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz da "Küresel kriz sonrasında 24 çeyrek boyunca Türkiye

ekonomisi büyümesini sürdürmektedir. Dünya ekonomilerinde ABD, Çin, Hindistan hariç sınırlı büyüme hızları söz konusudur. Euro alanında birçok ülkede büyüme hızları üçüncü çeyrek için bu seviyenin oldukça gerisindedir. Bu gelişme ile birlikte Orta Vadeli Program'da (OVP) yer alan yıllık yüzde 3 büyüme oranının rahatlıkla gerçekleşeceği, büyümenin bu oranı üzerinde çıkabileceği görülmektedir" açıklamasını yaptı.

ÖZDEBİR: BÜYÜME RAKAMI VE EYLEM PLANI SANAYİCİYE MORAL VERDİ

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir, 3. çeyrek büyüme rakamı ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun açıkladığı eylem planının sanayiciye moral verdiğini belirtti. Özdebir, 3. çeyrekte büyümenin beklentilerin oldukça üzerinde geldiğini, çik tüketimdeki ve devlet harcamalarındaki yüksek ve güçlü artışın büyümeyi desteklediğini ifade etti. Sabit sermaye yatırımlarındaki düşüşün, ekonominin yatırım tarafından sorunları devam ettirmediğini gösterdiğini işaret eden Özdebir, "Yatırımlardaki düşüş alarm vermemekte. Ancak ihracatın az olduğu ve sanayi üretimindeki büyümenin düşük olduğu bir ortamda buna şaşmamak gerekir. Yatırımlardaki düşüş, yatırım ortamını iyileştirecek tedbirlerin de ne kadar acil olduğunu göstermektedir" ifadelerini kullandı.

DALGAKIRAN: YÜZDE 4'ÜN YÜKSELEN BÜYÜMENİN İŞARETİ OLMASINI DİLİYORUZ

Makine ve Aksamlar İhracatçıları Birliği (MAİB) Başkanı Adnan Dalgakıran, yüzde 4'ün yükselen büyümenin işareti olmasını dilediklerini bildirdi. Dalgakıran, yüzde 4'lük büyümenin ilk iki çeyrekteki düşük büyüme hızından dikkate alındığında sevindirici olduğunu ifade ederek, "Bu verilerin ekonomik büyümenin yeniden yükselme sürecine girdiğini bir işareti olmasını diliyoruz. Şu anki büyüme hızı yetersiz. Bir yandan eksik büyüme dönemlerinin kayıplarını telafi etmek, bir yandan da artan nüfusumuzla istihdam sağlayabilmek için yüzde 6-7'lik büyüme hızını hedefleyecek politikaların ne olabileceğini ciddiyletti düşünmemiz gerekiyor" açıklamasını yaptı.

TARIMDA BÜYÜME ÇİFT HANE

İktisadi faaliyet kollarna göre sabit fiyatlarla büyüme incelendiğinde, GSYİH içinde payı yüzde 10'a yaklaşan tarım sektöründeki çift haneli büyüme dikkat çekti. İlk çeyrekte yüzde 3.6, ikinci çeyrekte yüzde 7.3 büyüyen tarım sektörü, üçüncü çeyrekte ise yüzde 11.1 büyürken, 9 aylık büyüme yüzde 8.9 oldu.

Büyümenin yaklaşık üçte birini oluşturan sanayi sektöründe üçüncü çeyrek büyümesi yüzde 1.5 olurken, 9 aylık büyüme yüzde 2 olarak gerçekleşti. İmalat sanayinin üçüncü çeyreğinde yüzde 1.3, 9 aylık dönemde yüzde 2.5 büyürken, inşaat sektörü ikinci çeyrekte olduğu gibi üçüncü çeyrekte de yüzde 1.9 büyümü

ve 9 aylık büyüme yüzde 0.4'te kaldı. Büyümedeki payı yüzde 60 civarında olan hizmetler sektörü ise yılın son çeyreğinde yüzde 5, 9 aylık dönemde yüzde 4.4 büyüdü. Hizmetler sektörünün alt kalemlerinden finans ve sigorta faaliyetlerinde üçüncü çeyrek büyüme yüzde 13.8 oldu.

KONUKOĞLU: SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME RAKAMI VE EYLEM PLANI SANAYİCİYE MORAL VERDİ

Gaziantep Sanayi Odası (GSO) Yönetim Kurulu Başkanı Adil Konukoğlu, küresel ekonomide yaşanan zor şartlara ve politik belirsizliklere rağmen, büyümenin piyasa beklentilerinin üzerine çıktığını belirterek, şunları kaydetti: "Türkiye bu anlamda birçok Avrupa ülkesinde de geride bırakmıştır. Bu rakama karşın hala potansiyelimizin altındayız ama trendin yukarı doğru olması moral vericidir. Sürdürülebilir yüksek büyüme rakamlarını yeniden yakalamak için sanayide hamle yapmalı, yapsal reformları da hızla hayata geçirmeliyiz. İstikrarın devamını sağlayacak güçlü tek parti iktidarı sayesinde, 2016 yılında büyümenin hızlanacağı bir ortamın oluşturulacağına inanıyoruz."

TIRYAKIOĞLU: REFORMLAR ZAMAN GEÇİRİLMEDEN HAYATA GEÇİRİLMELİ

Gaziantep Ticaret Borsası (GTB) Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Tiryakioğlu ise yüzde 4'lük büyümenin piyasalar için sürpriz olduğunu bildirdi. Tiryakioğlu, büyümenin sürdürülebilir kılınması ve potansiyelin artırılması için reformların zaman kaybedilmeden hayata geçirilmesi gerektiğini vurguladı.

KÖSEMUSUL: BÜYÜMENİN YÜKSELİŞ TENDENESİ ÖNEMLİ AMA YETERLİ DEĞİL

Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası (SATSO) Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Kösemusul, bu büyüme rakamının, yıl sonuna ilişkin büyüme rakamlarında orta ortalamın altında kalacağına işaret etti. Kösemusul, "Ekonomi büyüme performansının yükseliş trendine

girdiğini ancak bunun yeterli olmadığını savunan Kösemusul, "Cari açığın düşmesi ve büyümenin yükseliş trendine girmesi, önemli gelişmelerdir ve tabii ki yeterli değildir. İnşallah yıl sonunda ve 2016'da daha olumlu rakamlarla karşılaşmak istiyoruz" dedi.

ZEYTİNOĞLU: TAHMİNLERİN ÜZERİNDE GELEN BÜYÜME SANAYİCİYE MORAL VERDİ

Kocaeli Sanayi Odası (KSO) Başkanı Ayhan Zeytinoglu da bu büyüme rakamının sanayiciye moral vermesi açısından önemli olduğunu, ancak büyümede sanayinin katkısının yetersiz kaldığını kaydetti. Zeytinoglu, "En fazla tarım sektörünün katkısı olsa da GSYİH'de tarımın payı düşük, sanayinin katkısı daha fazla olsaydı, Türkiye ekonomisinin büyümesi daha hızlı ve daha sürdürülebilir olurdu" ifadelerini kullandı.

BÜYÜKEKŞİ: OVP'DEKİ YÜZDE 3 HEDEFİNİN ÜZERİNDE BİR PERFORMANS YAKALAYACAĞIZ

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi de, Türkiye'nin büyüme temposunu artırarak sürdürülmesini son derece anlamlı olduğunu belirtti. "Türkiye ekonomisinin bu yılın tamamına ilişkin büyüme tahmini yüzde 3 civarında. Fakat rakamlar bunun üzerinde kalacağına gösteriyor. OVP'deki yüzde 3 hedefinin üzerinde bir performans yakalayacağız. İhracatçıları olarak beklentimiz bu yılın tamamına ilişkin yüzde 3'lük büyüme oranına ulaşacağımız yönünde. Türkiye'nin ihracat odaklı büyümeyle daha fazla önem vererek uzun vadeli hedeflerine ulaşacağını inanıyoruz" değerlendirmesinde bulundu.

BAHÇIVAN: TÜRKİYE'NİN SANAYİCİYE DAĞILMI BÜYÜMEYE İHTİYACI VAR

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan da 3. çeyrek büyüme verilerinin ülkeye artan irtik belli bir baz büyümede gitmeyi beşaradığını gösterdiğini, fakat sanayinin bu baz büyüme katkısının son derece düşük olduğunu belirtti. Şunları kaydetti: "Türkiye'nin artık sanayi payının yüksek olduğu niteliksel bir büyüme modeline ihtiyacı var. Sanayiden gelecek kalıcı bir büyüme ise, ancak güçlü yatırımlarla ve bu yatırımların besleyecek, destekleyecek reformlarla mümkündür."

YETKİN: TÜKETİCİ MEMNUN AMA ÜRETİCİ ZARARDA

Türkiye Ziraatçıları Derneği Başkanı İbrahim Yetkin ise büyüme rakamlarının tarımsal üretimi ve faaliyetlerdeki büyümenin artarak devam ettiğini gösterdiğini söyledi. Tarım sektörünün üçüncü çeyrekte yüzde 11.1 oranında büyüyerek sabit fiyatlarda 5 milyar 289 milyon liralık katma değer yarattığını belirtti. Yetkin, artan üretimden ihracatçıların da yararlandığını ifade etti. "İhracatçıların yararlanması için piyasada fiyatların artması gerekiyor, bunun da üreticilerin zarar etmesini önlediğini kaydetti.

BEZCİ: EKONOMİ, BU BÜYÜME İLE 'TAM GAZ YOL' MESAJI VERMIŞTİR

Ankara Ticaret Odası (ATO) Yönetim Kurulu Başkanı Salih Bezcı de "Türkiye'nin, içeride ve dışarıda pek çok sorun yaşadığı dönemde yüzde 4'lük büyüme sağlanması çok memnuniyet vericidir. Ekonomi, bu büyüme ile 'tam gaz yol' mesajı vermiştir" ifadelerini kullandı.

9.5 milyar dolar ihracat yaptılar, ödülleri aldılar

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin (TİM) ilk bin ihracatçı listesinde yer alan İstanbul Demir ve Demir Dışı Metaller İhracatçıları Birliği (İDDMİB) üyesi 75 başarılı firma ödüllendirildi.

İstanbul Demir ve Demir Dışı Metaller İhracatçıları Birliği (İDDMİB), 2014 yılında yaptıkları toplam 9.5 milyar dolarlık ihracat ile Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin (TİM) ilk 1000 listesinde yer alan 75 başarılı üyesini ödüllendirdi. Vestel, Kibar Dış Ticaret, Ekom Eczacıbaşı, Sarkuysan ve Borusan'ın da ödülleri aldığı gecede Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürü Veysel Parlak, TİM Başkan Vekili Tahsin Öztiryaki, İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan da katılarak başarılı firmalara ödül verdiler.

Törenin açış konuşmasını yapan İDDMİB Yönetim Kurulu Başkanı Rıdvan Mertöz, tüm dünyada yaşanan olumsuz gelişmelerin etkisini, ihracatı ayakta tutarak ve geliştirerek bertaraf edebileceklerini söyledi. İSO Başkanı Erdal Bahçivan ise sanayici kültürüne sahip ailelerin çocuklarının dede baba işlerini yapmaktan uzaklaşmasının üzüntü verici olduğunu söyledi.

TİM Başkan Vekili Tahsin Öz-

tiryaki ise 3-5 Aralık tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen İnovasyon Haftası'mı 50 bin kişinin izlediğini hatırlatarak, "Etkinlikte ayrıca Türkiye'nin inovasyon şampiyonlarını belirlediğimiz İnovalig'in bu sene ikincisini gerçekleştirdik. Geçen sene olduğu gibi bu sene de Türkiye'nin İnovasyon Şampiyonları ödülleri Sayın Cumhurbaşkanımızın elinden aldılar. Şimdiden demir ve demir dışı metaller sektöründeki tüm firmalarımızı 2016 İnovalig'e başvurmaya davet ediyorum" dedi. Bu arada İnovasyon Haftası'nın Ar-Ge, tasarım, inovasyon ve markalaşma bilincinin yayılmasında önemli katkı sağladığını belirten Öztiryaki, bu bilincin yerleşme-

si ile Türkiye'nin 500 milyar dolar hedefini yakalamasının kolaylaşacağını söyledi.

2016'da en az 5 adet Türkiye Ticaret Merkezi açılacak

İhracatın artırılması için birçok projeyi hayata geçirdiklerini belirten Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürü Veysel Parlak, Turquality, Fuar ve Yeni Pazar destekleri ile ihracatçının dünya ile rekabette elini güçlendirmeye çalıştıklarını söyledi. Dünyadaki karışıklıklar nedeniyle 2015 yılında hayata geçiremedikleri Türkiye Ticaret Merkezlerine de değinen Parlak, "2016 yılında en az 5 tane merkezi önde gelen hedef pazar ülkelerde açacaklarını bildirdi. HABER MERKEZİ

75 firmaya ödül

TİM'in ilk 1000 listesine giren üyelere ödülleri verildi. Aralarında listenin 4'üncü sırasında yer alan Vestel Dış Ticaret AŞ ve 5'inci sırasında yer alan Kibar Dış Ticaret AŞ, 25'inci sırada yer alan Ekom Eczacıbaşı Dış ticaret AŞ, 31'inci sırada yer alan Sarkuysan Elektrolitik Bakır Sanayi ve Ticaret AŞ ve 38'inci sırada yer alan Borusan Mannesmann Boru Sanayi ve Ticaret AŞ ile birlikte 75 firmaların ödülleri Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürü Veysel Parlak, TİM Başkan Vekili Tahsin Öztiryaki, İDDMİB Yönetim Kurulu Başkanı Rıdvan Mertöz ve İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan birlikte verdiler.

Geceye katılan (soldan) Kibar Dış Ticaret Müdürü Serdar Koçtürk, TİM Başkan Vekili Tahsin Öztiryaki, Eczacıbaşı Satış Müdürü Rıza Bayraktar, Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürü Veysel Parlak, İDDMİB Başkanı Rıdvan Mertöz, **Istanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı Erdal Bahçivan** ve Sarkuysan Genel Müdürü Sevgür Arslanpay birlikte fotoğraf çekti.

Metalciden dev ihracat

2014'te 9.5 milyar

İstanbul Demir ve Demir Dışı Metaller İhracatçıları Birliği (İDDMİB), 2014'te yaptıkları 9.5 milyar dolarlık ihracat ile Türkiye İhracatçıları Meclisi'nin (TİM) ilk 1000 listesinde yer alan 75 üyeyi ödüllendirdi. Törenin açışında konuşan İDDMİB Başkanı Rıdvan Mertöz, tüm dünyada yaşanan olumsuz gelişmelerin etkisini, ihracatı ayakta tutarak ve geliştirerek bertaraf edebileceklerini söyledi.

Hedef çok da zor değil

Vestel, Kibar Dış Ticaret, Eczacıbaşı Ekom, Sarkuysan ve Borusan Mannesman firmalarının ödül aldığı gecede TİM Başkan Vekili Tahsin Öztiryaki, geçen hafta yapılan İnovasyon Haftası'nı 50 bin kişinin izlediğini hatırlatarak, "Hafta, araştırma-geliştirme, tasarım, inovasyon ve markalaşma bilincinin yayılmasına önemli katkı sağlıyor. Bu bilincin yerleşmesiyle Türkiye'nin 500 milyar dolar hedefini yakalaması kolaylaşır" dedi.

“TÜRKİYE’NİN SANAYİYE DAYALI BÜYÜMEYE İHTİYACI VAR”

İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, 3’üncü Çeyrek büyüme rakamlarını değerlendirdi. **İstanbul Sanayi Odası** (İSO) Başkanı **Erdal Bahçivan**, TÜİK tarafından açıklanan 3’üncü Çeyrek büyüme rakamlarını yazılı olarak değerlendirdi. Türkiye’nin 3’üncü çeyrek büyüme verilerinin, Türkiye’nin artık belli bir baz büyümede gitmeyi başardığını gösterdiğini belirten Bahçivan, fakat sanayinin bu baz büyüme katkısının son derece düşük olduğunu gördüklerini söyledi.

Niteliksel anlamda ve daha güçlü bir büyümenin kaynağının, reformlarla desteklenecek sanayi odaklı bir büyüme modeli olduğunu savunduklarını vurgulayan Bahçivan

değerlendirmesinin devamında şu ifadelere yer verdi:

“Bu da Türkiye’nin önümüzdeki yıllar için istikrarlı ve kaliteli büyümesindeki yol haritası olacaktır. Çünkü Türkiye’nin artık sanayi payının yüksek olduğu niteliksel bir büyüme modeline ihtiyacı vardır. Sanayiden gelecek kalıcı bir büyüme ise, ancak güçlü yatırımlarla ve bu yatırımları besleyecek, destekleyecek reformlarla mümkündür. Bugün istikrara kavuşmuş Türkiye, bunu yapabilecek noktadır. İçine girdiğimiz dönemde hükümet programından aldığımız işaretler bu konuda bize ciddi bir beklenti ve ümit vermektedir”.iha

TÜKETEREK BÜYÜYORUZ

Türkiye üçüncü çeyrekte beklentilerin üzerinde sürpriz bir şekilde yüzde 4 büyüdü. Rakamlar, ülkenin tüketerek büyümeye devam ettiğini ortaya koydu. Hane halklarının tüketim harcamaları yüzde 3,4 arttı. Uzmanlar, sanayi olmadan büyümenin sağlıklı olduğunu ifade etti

Gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) iç talep ve stok birikimi öncülüğünde yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4 ile beklentilerin üzerinde büyüdü. Tüketim yüzde 3,4 artarken, ihracat ve ithalatta düşüş görüldü.

Ekonomi ilk çeyrekte yüzde 2,5, ikinci çeyrekte yüzde 3,8 büyümeye kaydetmişti. OVP'de bu yıl büyümenin yüzde 3 olması bekleniyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2015 yılının üçüncü çeyreğinde mevsimsellikten ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH üçüncü çeyrekte önceki çeyreğe göre yüzde 1,3 arttı. Takvim etkisinden arındırılmış GSYH ise üçüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5,4 artış gösterdi.

Yılın ilk 9 ayında ise yüzde 3,4 büyümeye gerçekleşti. İlk 9 ayda gayrisafi yurtiçi hasıla yüzde 11,1'lik artışla 1 trilyon 445 milyar 614 milyon TL'ye yükseldi.

DEVLET HARCAMALARI ARTTI

Hanehalklarının nihai tüketim harcamaları, üçüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 3,4'lük artışla 22 milyar 616 milyon TL oldu.

Devletin nihai tüketim harcamaları, yüzde 7,8'lik artışla 3 milyar 566 milyon TL olarak gerçekleşti.

YATIRIMLAR AZALDI

Yatırımlarda ise azalma görüldü. Gayrisafi sabit sermaye oluşumu, yüzde 0,5'lik azalışla 7 milyar 369 milyon TL oldu. Mal ve hizmet ihracatı, yüzde 0,6'lık azalışla 8 milyar 936 milyon TL olarak belirlendi. İthalat yüzde 1'lik azalışla 8 milyar 609 milyon TL oldu.

SEKTÖRLERİN BÜYÜMESİ

Üçüncü çeyrekte sektörel bazda cari fiyatlarla en yüksek büyüme hızı, yüzde 20,1 ile tarım, ormanlık ve balıkçılık sektöründe kaydedildi. Bu sektörü, yüzde 19,5 ile su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, yüzde 19 ile de kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik izledi.

BÜYÜME SANAYİYE DAYALI OLMALI
STANBUL Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçıvan, büyüme rakamlarında sanayinin büyümeye katkısının epey gerilerde olduğunu söyledi. Bahçıvan, "Kaliteli ve güçlü bir büyümenin temelinin reformlarla teşvik edilecek sanayi odaklı bir büyüme modeli olduğunu savunuyoruz. Bu da istikrarlı ve kaliteli büyümede rehber olacaktır" dedi.

Büyüme nasıl gerçekleşti?

TÜİK verilerinden bankacıların yaptığı hesaplama göre yılın üçüncü çeyreğinde büyümeyi yurtiçi tüketim 2,2 puan, devletin nihai tüketim harcamaları 0,8 puan, stok değişimleri 1 puan, net ihracat 0,1 puan yukarı çekerken, sermaye oluşumu 0,1 puan aşağı çekti.

En küçük büyüme ise yüzde 1,5 ile hane halklarının isverenler olarak faaliyetlerinde görüldü. Madencilik ve taşocaklığı sektörü de yüzde 3,9 daraldı.

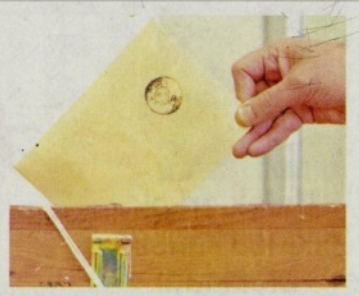
ÖZEL YATIRIMLAR DARALYOR

ALB Forex Uzmanı Enver Erkan, büyümenin içeriği incelendiğinde harcama ve tüketim kalemlerinin daha fazla ön planda olduğunu söyledi. Erkan, "Büyümeye giren kalemlerden hane halklarının nihai tüketim harcamaları sabit fiyatlarla yüzde 3,4 artış gösterdi. Devletin nihai tüketim harcaması ise aynı hesaplama yöntemiyle yüzde 7,8 artış gösterdi. Bu tablo mali politikalar açısından ideal bir görünüm ortaya koymuyor" dedi.

STOKLARIN KATKISI YÜZDE 1

GARANTİ Yatırım Başekonomisti Gizem Öztok Altınsoç, büyümenin beklentilerin oldukça üzerinde bir artış gösterdiğine dikkat çekerek, "Büyümenin beklentimizden iyi gelmesinin sebebi stokların 1 puan katkı yapması. Stokların 1 puan düşürücü etkisini hesaplıyorduk. İç talep ise yıllık yaklaşık yüzde 2,9 büyümüş durumda" dedi.

Seçim ekonomisi etkili oldu

RAKAMLARI değerlendiren Fatih Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Osman Nuri Aras, beklentilerin üzerinde büyüme rakamının gelmesinin, iki seçim arasında "seçim ekonomisi" uygulamasına işaret ettiğini kaydetti.

KAMU KAYNAKLI HARCAMALAR

Aras şöyle konuştu: "İktidarda ağırlığını koruyan AKP'nin 1 Kasım seçimlerinde tek başına iktidara gelmesine katkıda bulunmak üzere kamu harcamalarında artış yapması ve bunun iç tüketime yansımaları ile gerçekleşen bir büyümeden bahsedilebilir.

Özel sektörün de 1 Kasım'a kadar ihtiyatlı davranacağı dikkate alınacak olursa, büyümenin kaynağının kamu harcamaları olduğu söylenebilir. İki seçim arasında dışarıdan gelen "kaynağı belirsiz" paranın da daha çok iç tüketimi destekleyerek büyümeye katkıda bulunmuş olması muhtemeldir."

Şimşek: Yüzde 4 büyüme bekliyoruz

BAŞBAKAN Yardımcısı Mehmet Şimşek veri sonrası yaptığı açıklamada yılın üçüncü çeyreğinde büyüme özel sektör talebi öncülüğünde gerçekleştiğini belirterek, çok zor bir konjonktürde Türkiye'nin başarılı bir büyüme performansı sergilediğini belirterek, "Yüzde 3,5-4 civarında bir büyüme, 2015 yılında Türkiye ekonomisinin Çin ve Hindistan hariç gelişmekte olan ekonomilere göre yaklaşık 2 kat veya daha hızlı büyümesi demektir.

2016 yılı ise çok daha iyi olacak; çünkü reformlar hayata geçirilecek ve büyüme potansiyeli artacak" dedi.